

men opponatur ob causam nullitatis, vel provocetur in iis quæ ad morum reformationem, vel ad pastoralementem administrationem spectant.

« Appellatione interposita, sive ea recepta fuerit sive non, « medio tempore nihil innovari oportet. » (Cap. *Post appellationem*, 31, caus. II, quæst. 6. Cap. *Non solum* 7, DE APPELLATIONIBUS, in VI°.) Est principium juris Romani, quod in canonicum translatum est.

Hinc iudex a quo appellatur, tenetur abstinere, post interpositam appellationem, ab omni actu qui vergeret in detrimentum appellantis, in ipsamet causa appellationis. Quæ in contrarium fierent vocantur *attentata*; iudex ad quem potest ea revocare ad petitionem illius cuius interest, et etiam ex officio, antequam pronuntiet de legitimitate appellationis.

Diximus 1° nisi appellatio opponatur ob *causam nullitatis*. Ita statuit Benedictus XIV Const. *Ad militantis Ecclesiæ*, anno 1742, § 36. Sequitur ex notatis supra (n° 696).

Diximus 2° vel provocetur in iis quæ ad *morum correctionem* spectant.

Concilium Lateranense IV hæc sanxit: « Ut correctionis et « reformationis officium libere valeant exercere (Prælati), de « cernimus ut executionem ipsorum... nulla appellatio valeat « impedire, nisi formam in talibus excesserint observandam. » Cap. *Irrefragabili* 13, DE OFFICIO JUDICIS ORDINABIL. In Cap. *Is cui*, 20, DE SENT. EXCOMM. in VI°, dicitur: « Sicut excommunicatio, sic ab officio et ab ingressu Ecclesiæ lata suspensio, aut ipsius effectus, per appellationem sequentem « minime suspenduntur. » Tandem conc. Tridentinum velat ne quando « de visitatione, aut morum correctione agitur, ulla « inhibitio, appellatio, seu querela, etiam ad Sedem Apostolicam licam interposita, ab executione eorum quæ ab his (Episcopis) mandata, decreta, aut iudicata fuerint, quoquomodo « impediatur aut suspendatur. » Sess. XXIV, cap. X., *de Reform.*

Ad pleniorum intelligentiam decretorum quæ attulimus, non-

nulla admittenda necesse est de iis quæ fiunt in visitatione, et in causa correctionis, nec non de censuris.

I^{um}. Quoad *visitationem*, concilium Tridentinum ea solummodo intendit quæ Episcopus egit uti pater, seu administrator, in ordine ad visitationem; si vero procedat quatenus iudex, servato juris iudicarii ordine, item si statuatur de re quæ ad visitationem nullatenus ordinatur, dari potest appellatio cum effectu suspensivo, pro varia conditione rerum. Decretum Tridentinum in favorem visitationis edictum, non habet in iis locum.

II^{um}. *Correctio morum*, quæ non admittit appellationem suspensivam, illa intelligitur, ad mentem canonum, quæ non excedit limites paternæ correptionis et fit extrajudicialiter. Si imponantur pœnæ graviores, ad vindictam delicti potius quam ad rei emendationem, v. g., reclusio per diuturnum tempus in monasterio, interdictum ab officio perpetuum, privatio tituli inamovibilis, item si ordo iudicialis adhibeatur in imponenda correctione, superior *excedit formam in talibus observandam*, ut dicitur in cap. *Irrefragabili*, quapropter datur facultas appellandi cum effectu suspensivo (n° 709, 8°).

III^{um}. Appellatio a *censuris absolute latis*, non habet effectum suspensivum, quia cum censuræ sint medicinales, ad corrigendum inflictæ, Ecclesia præcavere voluit ne prætextu appellationis impediatur illarum effectus. Id insuper speciale habent censuræ ut *executionem secum trahant*, id est ut qui in illam inciderit, illarum effectum statim subeat. — Potest igitur iudex qui illas tulit, easdem etiam denunciare publice, non obstante appellatione interposita; denuntiatio siquidem nihil innovat, res *in statu quo servat*; est simplex declaratio facti quod subsistit, donec a iudice superiore revocetur.

Si censura non sit lata *absolute sed sub conditione*, vel si sit solummodo *comminata* ab homine, aliter dicendum est, juxta opinionem communissimam canonistarum, quæ innititur textibus juris (n° 698). Reo appellante antequam lata fuerit

censura, vel in absolutam transierit, per conditionis eventum, iudex non debet ultra procedere. — Ne autem homines temerarii abutantur eo moderamine, pensandum est illud intelligi de censura comminata *ab homine, non a jure*; quando enim jus ipsum censuras indixit, et superior tantummodo comminatur illas pronuntiare, si delictum patratum fuerit, non daretur locus appellationi suspensivæ. (Const. *Ad militantis Ecclesiæ*, § 56.) Item considerandum est prohibitiones factas a superiore, sub comminatione censuræ, subsistere et veram obligationem imponere, non obstante appellatione, in iis omnibus quæ ad correctionem morum, vel ad disciplinam attinent, ut constat ex dictis, et ex dicendis modo, etiamsi effectus censuræ simpliciter comminatæ in transgressores suspendatur per interpositam appellationem¹.

Diximus 3° nisi provocetur in iis quæ ad pastorem administrationem attinent. Exceptionem hanc non levioris momenti quam præcedentem de correctione morum, affert concilium Tridentinum decreto supra allato. Est præterea constitutio Benedicti XIV, *Ad militantis Ecclesiæ*, quam partim transcribere operæ pretium duximus, quia multa complectitur scitu necessaria.

708. — Benedictus XIV Constitutionem edidit, ut compescerentur graves, diuturnæ, nulloque unquam tempore intermissæ Episcoporum querimonie adversus tribunalia majora. Statuit igitur ne ulla appellatio suspendat mandata Episcoporum, in iis quæ ad curam animarum, cultum divinum, diocesis regimen spectant.

« 5... Districte præcipimus, et mandamus, ne deinceps ab executione decretorum dicti Sac. Concilii Tridentini, in omnibus illis causis, et negotiis, in quibus executio hujusmodi Episcopis et locorum Ordinariis, etiam ut Sedis Apostolicæ delegatis, ab eodem sacro concilio, vel dictis apostolicis consti-

¹ Cf. Fagnan, in cap. *Ad nostram*, et *Super eo*, DE APPELLAT. Reiffensuel, in eundem titulum, § VII: Ferraris, v^o *Appellatio*, art. v.

tionibus, appellatione, vel inhibitione quacumque postposita, commissa est, appellatio aliqua in tribunalibus prædictis recipiatur, vel inhibitiones..., per quæ dictorum decretorum executio retardetur, aut processus ad ulteriora in eadem executione suspendatur aut impediatur, quoquomodo concedantur.

« 6. Itaque a quibuscumque mandatis, prohibitionibus et statutis tam in visitatione, quam extra, pro divino cultu conservando et augendo, et præsertim circa ea quæ observanda et evitanda sunt in celebratione Missæ...

« 7. Item a decretis cogentibus clericos tam sæculares quam regulares, etiam monachos et exemptos ad publicas processiones..., necnon super observatione censurarum, etiam episcopali, et festorum diocesis, juxta dispositionem ejusdem Sacri Concilii, sess. xxv, *de Regular.*, cap. XII et XIII.

« 8. Item in omnibus iis quæ ad curam animarum et sacramentorum administrationem quoquomodo pertinent...

« 9. Item adversus deputationem vicariorum etiam perpetuorum cum assignatione congrua, per quos cura animarum exerceatur; quoties beneficia curata cathedralibus collegiatis, seu aliis Ecclesiis, vel monasteriis, beneficiis seu collegiis aut piis locis quibuscumque perpetuo unita et annexa reperiuntur; juxta præscriptum dicti Sacri Concilii, sess. VII, *de Reform.*, cap. v et VII, et juxta Constitutionem sanct. mem. Pii V quæ incipit: *Ad exsequendum*...

« 11. Item a decretis, seu mandatis per quæ Episcopi, etiam uti Apostolicæ Sedis delegati, in Ecclesiis parochialibus, aut baptismalibus in quibus populus ita numerosus est, ut unus rector non possit sufficere ecclesiasticis sacramentis ministrandis, et cultui divino peragendo, cogant rectores, vel alios ad quos pertinent, sibi tot sacerdotes ad hoc munus adjungere, quot sufficiant ad sacramenta exhibenda et cultum divinum celebrandum: aut etiam invitis rectoribus, procedant ad constitutionem novarum parochiarum cum assignatione competentis portionis, ubi ob locorum distantiam, sive difficultatem, paro-

chiani, sine magno incommodo, ad percipienda sacramenta, et divina officia audienda accedere non possunt, vel denique propter paupertatem, et in cæteris casibus a jure permissis, deveuiant ad uniones perpetuas aliorum beneficiorum simplicium, non tamen regularium, juxta dispositionem Sacri Concilii, sess. XXI, *de Reform.*, cap. IV et V, et sess. XXIV, similiter *de Reform.*, cap. XIII.

« 12. Item a deputatione coadjutorum aut vicariorum pro tempore, vel aliis provisionibus ab Episcopo capiendis, etiam tanquam Apostolicæ Sedis delegato, quando illiterati, et imperiti parochialium Ecclesiarum rectores sacris minus apti sunt officii; cum assignatione partis fructuum pro sufficienti illorum victu: necnon a suspensione, atque etiam a privatione illorum qui turpiter et scandalose vivunt, et postquam præmoniti sunt, in sua nequitia incorrigibiles perseverant, juxta præscriptum ejusdem Concilii, sess. XXI, *de Reform.*, cap. VI...

« 14. Item a censuris, sequestratione, et subtractione fructuum, aut aliis quibuscumque provisionibus, pro cogendis ad residentiam parochis, cæterisque omnibus, quibus cura animarum incumbit, juxta decretum ejusdem Sacri Concilii, sess. XXIII, *de Reform.*, cap. I.

« 15. Item a denegatione, revocatione, suspensione, vel restrictione, et limitatione facultatis audiendi confessiones, respectu eorum qui parochiale beneficium non obtinent, etiam si fuerint regulares, pro excipiendis confessionibus sæcularium, juxta ordinationem Sacri Concilii, sess. XXIII, cap. XV, et prædecessorum nostrorum constitutiones, ac præcipue illam fel. rec. Clement. X, quæ incipit: *Superna*...

« 17. Item a deputatione vicarii, vel œconomi, cum assignatione congrua pro tempore quo vacat Ecclesia parochialis: etiam ab indictione concursus, relatione examinerum, necnon præelectione, et provisione Episcopi in eodem concursu, juxta definitionem Sacri Concilii, sess. XXIV, *de Reform.*, cap. XVIII.

« 18. Item a mandatis seu decretis inhibentibus prædicationem, vel publicas lectiones, aut coercentibus, vel punientibus quoscumque, etiam exemptos, tam sæculares, quam regulares qui in alienis Ecclesiis, quæ suorum ordinum non sunt, absque Episcopi licentia, et in Ecclesiis suis, aut suorum ordinum, non petita illius benedictione, aut ipso contradicente, prædicare præsumperint...

« 19. Et generaliter in omnibus iis quæ pertinent ad curam animarum, et rectam sacramentorum administrationem, adversus visitationem, correctionem, coercionem, et quascumque alias provisiones Episcopi diocæsani, etiam quoad exemptos, sive sæculares, sive regulares, juxta laudatam Constitutionem Gregorii XV quæ incipit: *Inscrutabili*.

« 20. Item adversus quascumque provisiones, et decreta pro conservanda aut restituenda clausura sanctimonialium, aut pro correctione seu punitione eorum qui circa personas intra monasteria degentes, aut circa clausuram, vel circa honorum administrationem deliquerint.

« 21.... Necnon similiter a quibuscumque decretis, et provisionibus etiam extra visitationem, pro conservatione et reparatione ecclesiasticæ disciplinæ, quoad vitam, mores et honestatem quoruncumque clericorum, luxum, comessationes, choreas, lusus, crimina, et sæcularia negotia fugienda, atque evitanda, juxta plura decreta dicti Sacri Concilii...

« 23. Item a denegatione sacrorum ordinum, vel adscensus ad alios majores: prout etiam adversus suspensionem ab ordinibus jam susceptis, ob crimen occultum, sive ex informata conscientia, juxta dispositionem Sacri Concilii, sess. XIV, *de Reform.*, cap. I et III; sess. XXI, cap. I; et sess. XXIII, cap. XVI.

« 24. Item a præfixione termini, intra quem regularis Episcopo non subditus, qui intra claustra monasterii degat, et extra ea ita notorie deliquerit, ut populo scandalo sit, a suo superiore puniri debeat, ac de punitione ipse Episcopus certior fieri...

« 25. Item a censuris aut aliis provisionibus contra concubinarios, et præsertim clericos etiam retinentes domi, aut extra, mulieres suspectas, juxta præscriptum Sacri Concilii, sess. xxiv, *de Reform. matrim.*, cap. viii, et sess. xxv, *de Reform.*, cap. xiv.

« 26. Item adversus privationem privilegii fori, et alias provisiones contra clericos non accedentes in habitu et tonsura, et in aliis casibus a Sacro Concilio præscriptis sess. xiv, *de Reform.*, cap. vi, et sess. xxiii, cap. vi.

« 27. Prout etiam ab examine, approbatione vel reprobatione patrimonii sacri, pensionis ecclesiasticæ, aut beneficii, quoad clericos promovendos ad sacros ordines, juxta dispositionem ejusdem Concilii, sess. xxi, *de Reform.*, cap. ii.

« 28. Item adversus convocationem capituli, quam faciat Episcopus ad aliquid deliberandum, et juxta vota ipsorum capitularium concludendum, quoties de re ad suum vel suorum commodum spectante non agatur, juxta decretum Sacri Concilii, sess. xxv, *de Reform.*, cap. vi.

« 29. Item a mandatis seu decretis super conversione tertiæ partis fructuum et quorumcumque proventuum, et obventuum, portionum et officiorum, in distributiones quotidianas, earumque divisione inter dignitates obtinentes, et cæteros divinis interestes, in Ecclesiis tam cathedralibus quam collegiatis, in quibus nullæ sunt distributiones hujusmodi quotidianæ, vel ita tenues ut verisimiliter negligantur; juxta Constitutionem ejusdem Concilii, sess. xxi, *de Reform.*, cap. iii, et sess. xxii similiter, *de Reform.*, cap. iii...

« 31. Item a visitatione hospitalium, collegiorum quorumcumque et confraternitatum laicorum, eleemosynarum, montium pietatis, sive charitatis, et omnium piorum locorum, quomodocumque nuncupatorum etiamsi eorum cura ad laicos pertineat, aut exemptionis privilegio sint munita: ac denique a cognitione et executione eorum omnium quæ ad Dei cultum, aut animarum salutem, seu pauperes sustentandos instituta sunt juxta dictum

decretum Sacri Concilii, sess. xxii, *de Reform.*, cap. viii.

« 32. Item a decretis seu a mandatis cogentibus administratores tam ecclesiasticos quam laicos, etiam exemptos, fabricæ cujusvis Ecclesiæ, etiam cathedralis, hospitalis, confraternitatis, eleemosynæ, montis pietatis, quorumcumque piorum locorum, ad reddendam singulis annis ipsi Ordinario rationem suæ administrationis, nisi aliud in institutione et ordinatione talis Ecclesiæ seu fabricæ expresse cautum fuerit...

« 34. Item ab erectione seminarii, et taxatione quarumcumque dignitatum, personatum, officiorum, præbendarum... necnon a decretis cogentibus eos qui scholasterias obtinent, vel quibus lectionis, vel doctrinæ munus est annexum, ad docendum per seipso, vel idoneos substitutos: et generaliter a mandatis et provisionibus, quæ quoquomodo respiciunt curam, directionem et administrationem seminarii, plenamque executionem decreti editi a Sacro Concilio super collegio puerorum in singulis cathedralibus instituendo. Sess. xiii, *de Reform.*, cap. xviii.

« 35. Item a mandatis, seu decretis cogentibus œconomos, vicarios capitulares, ad reddendam rationem administrationis per eos gestæ, sede episcopali vacante, juxta præscriptum Sacri Concilii, sess. xxiv, *de Reform.* cap. xvi.

« 36. Item a comminatione excommunicationis a jure latæ, et a sententia excommunicationis latæ ab homine, suspensionis et interdicti, nisi appellatio fuerit interposita ex capite nullitatis: et e converso a sententia absolutionis ab eisdem censuris ecclesiasticis.

« 37. Et generaliter ab executione aliorum quorumcumque decretorum dicti Sacri Concilii Tridentini, Episcopis atque Ordinariis locorum demandata ab ipso Concilio, et in Constitutione fel. record. Pii Papæ IV, quæ incipit: *Benedictus Deus*.

« 38. Volumus, præcipimus et mandamus quod ab Archiepiscopis, Patriarchis, seu Primatibus aliisque judicibus ecclesias-

ticis, etiam nostris et Sedis Apostolicæ Nuntiis vel de latere Legatis... citationes generales vel speciales cum commissione inserta, monitoria, et alia hujusmodi cum inhibitione, per quam executio decretorum, mandatorum et provisionum hujusmodi retardetur, suspendatur aut impediatur, minime concedantur; et quatenus nunc, aut in posterum concessa fuerint nullatenus inhi-beant, atque ab Episcopis, aliisque locorum Ordinariis impune sperni possint; quacumque consuetudine etiam immemorabili, vel quovis privilegio, aut stylo concedendi inhibitiones in causis prædictis, tametsi temporarias, penitus exclusis. Nos enim citationes et monitoria, aliter quam ut præfertur, concessa, vel in posterum concedenda, nulla atque irrita declaramus, et pro nullis atque irritis haberi volumus et mandamus: decernentes, quod adversus decreta, mandata et provisiones ejusmodi, quas vel quæ ab Episcopis, aliisque locorum Ordinariis fieri, vel capi contigerit in causis et negotiis prædictis, vel simplex duntaxat, et extrajudicialis recursus per viam supplicis libelli ad Nos et successores nostros Romanos Pontifices, vel respective, et juxta causarum naturam et qualitatem, appellatio ad quos de jure, in solo devolutivo, et sine retardatione, vel præjudicio legitimæ executionis, recipi et admitti possit. »

709. — VIII° *Quomodo procedere debeat judex ad quem fit appellatio?*

Non possumus quæstionem propositam accuratius resolvere, quam referendo decreta quæ S. Congregatio, causis Episcoporum præposita, tulit an. 1600, relatione prius habita Clementi VIII, ad tollendas ambiguitates et controversias jurisdictionales quæ quandoque oriuntur inter judices primæ instantiæ et judices appellationum.

« 1° Metropolitanis... in suffraganeos, eorumve subditos non judicent nisi in casibus a jure expressis.

« 2° Item nec alii superiores, etiam Legati de latere, specificam facultatem majorem non habentes, causas in curiis Or-

« dinariorum, vel aliorum inferiorum judicum pendentes ad se non advocent, nisi per viam legitimæ appellationis ad ipsorum tribunalia deferantur.

« 3° Appellationes nunquam recipiantur, nisi per publica instrumenta, quæ realiter exhibeantur, prius constiterit appellationem a sententia definitiva, vel habente vim definitivæ, aut a gravamine, quod per definitivam sententiam reparari non possit, in casibus a jure non prohibitis, per legitimam personam, et intra tempora debita, fuisse interpositam ac prosecutam...

« 5° Inhibitiones post appellationem receptam non concedantur nisi cum inscriptione tenoris sententiæ, aut decreti definitivi, vel vim definitivæ habentis...; alias inhibitiones et processus, et quæcumque inde secuta, sint ipso jure nulla, eisque impune non parere liceat.

« 6° Si appellans asserat sententiæ aut appellationis exemplum, culpa judicis a quo, vel actuarii, habere non posse, non ideo recipienda erit appellatio, aut aliqua inhibitio concedenda; sed eis tantum ad quos pertinet injungi poterit ut exemplum authenticum appellanti intra brevem aliquem competentem terminum tradatur... Si per actum publicum, aut per depositionem testium, constiterit acta denegari appellanti, tum mandato tradendi acta possit judex appellationis adjicere ne interim aliquid novi contra appellantem attemptetur.

« 7° Ab executione decretorum Sacri Concilii Tridentini aut visitationis apostolicæ, appellationes a Metropolitanis non recipiantur, nec si Episcopi virtute ejusdem Concilii procedunt uti Sedis Apostolicæ delegati in causis quæ sub eorum jurisdictione ordinaria non comprehenduntur, salva tamen, in hoc casu, Legatorum Apostolicorum et Nuntiorum auctoritate...

« 8° In causis visitationis ordinariorum, aut correctionis morum, quoad effectum devolutivum tantum admittuntur,

« nisi de gravamine per definitivam irreparabili agatur, vel
 « cum visitor, citata parte, et adhibita causæ cognitione,
 « judicialiter procedit : tunc enim appellationi locus erit, etiam
 « quoad effectivum suspensivum.

« 11° Acta originalia processus primæ instantiæ ad judicem
 « appellationis notarius mittere non cogatur, nisi probabilis
 « aliqua falsitatis causa et suspicio incidat, quæ judicialiter
 « objiciatur ; et tunc terminata causa remittenda sunt ad Ordi-
 « narium, ut in suo archivo conserventur.

« 12° Censura ecclesiastica in appellansem prolata relaxari,
 « aut nulla declarari per judicem appellationis non possit, nisi
 « auditis partibus et causa cognita ; tuncque, si constiterit
 « eam justam esse, ad judicem, qui excommunicavit, appel-
 « lans remittendus est, ut ab ipso, juxta sacros canones, bene-
 « ficiam absolutionis, si humiliter petierit, debitamque emen-
 « dationem præstiterit, obtineat ; si vero injustam esse clare
 « apparet, superior absolutionem impendat ; si dubitetur, ho-
 « nestius est, ut ad excommunicatorem, intra brevem aliquem
 « terminum, absolvendus remittatur, licet etiam superior hoc
 « casu idipsum per se præstare jure possit.

« 13° Absolutio ad cautelam, non nisi parte citata, et visis
 « actis, cum dubitatur de nullitate excommunicationis ab ho-
 « mine prolatae vel a jure, si occurrat dubium facti, vel pro-
 « babile dubium juris, concedenda erit ; tuncque ad tempus
 « breve cum reincidentia, et prælita per excommunicatum
 « cautione de stando juri, et parendo mandatis Ecclesiæ tan-
 « tum : et si, juxta formam a jure præscriptam, apparebit ali-
 « quem ob manifestam offensam excommunicatum fuisse,
 « debitam etiam satisfactionem præstare ; et si ob contuma-
 « ciam manifestam, expensis pariter satisfacere, et cavere de
 « judicio sisti coram excommunicatore is tenebitur, prius-
 « quam ad cautelam absolvatur.

« 14° A sententia etiam definitiva contra verum contumacem
 « prolata appellatio, non recipiatur ; nec inhibitio, aut alia quæ-

« vis provisio, quamdiu appellans in hujusmodi vera contuma-
 « cia perstiterit, concedatur¹. »

Quando igitur judex *ad quem* rite noverit, documentis sci-
 licet authenticis, quæ sit sententia, decretum, actusve inferioris
 judicis a quo ad suum tribunal appellatur, ita procedit :

I^{um}. Expendit an appellatio interponatur tempore opportuno,
 an reo non interdicitur beneficio appellationis ob contumaciam,
 an renuntiaverit expresse aut tacite appellationi. Si enim per
 negligentiam appellantis, vel per desertionem appellationis, lapsa
 fuerint fatalia, sententia transiit in rem judicatam ; ratificata est
 lapsu temporis, perinde ac si non fuisset ab ea appellatum ; quam-
 obrem judex *ad quem* nihil juris habet in eam. Cap. *Si appel-
 lationem* 6, *Clement.* — Si appellationem interpositam appel-
 lans deserat, re adhuc integra, judex *ad quem* abstinet a pro-
 secutione litis, nisi tamen de causa agatur quam valet cognos-
 cere ex officio, ad bonum publicum, seclusa etiam appellatione
 (n° 157). Cf. Pirhing, in tit. *de Appell.*, n° cclx-cclxii.

II^{um}. Expendit an sit causa justa appellationis. Duplici præ-
 sertim in casu judex *ad quem*, non defert appellationi ; nimi-
 rum 1° si sit frivola ; 2° si judex *a quo* removerit causam propter
 quam appellabatur.

Primo quidem, si appellatio sit manifeste *frivola* et mere
frustratoria, adeo ut ex ipsis causis appellandi vel ex subjecta
 materia, appareat appellationem fieri ex futilibus rationibus,
 omni jure destitutis, nec interponi nisi ad protrahendam litem,
 judex illam non admittit. Ei qui ita appellavit, si petierit *Apos-
 tolos*, non alios dat quam *refutatorios*, quibus attestetur appel-
 lationem frivolum non fuisse receptam.

Secundo, si judex *a quo* causam revocaverit, v. g., si senten-
 tiam interlocutoriam, a qua appellatur, ipse reformaverit ; si de-
 cretum quo querebatur gravamen injuste inferri, retraxerit : non
 datur amplius in eo casu locus appellationi, et cessante causa,

¹ Textus hujus declarationis S. Congreg. ex integro refertur apud Reif-
 fenstuel, in tit. *de APPELLAT.* § IX.

cessare debet effectus, ut statuit Innocentius III, in Concilio Lateranensi, cap *Cessante* 60, tit. de APPELLATIONIBUS.

III^{um}. Si probabilis appareat causa appellandi, iudex *ad quem* inhibere potest iudici *a quo* ne ultra in causa procedat, vel quid attentet in præjudicium appellationis, et si non obstante illa inhibitione fiant *attentata*, jus habet illa revocandi et, ante omnem causæ principalis discussionem, omnia reducendi in statum primitivum. Cap. *Non solum*, 7, hujus tituli, in VI°. Ratio est quod appellatio a sententia definitiva eximat appellantem a jurisdictione sui iudicis ordinarii, eamque suspendit quoad illam causam; ideo quod interim attentat, censetur factum a iudice non competente, et revocari debet a superiore ad quem, vi appellationis, jurisdictione devolvitur. Quod si appelletur a sententia interlocutoria, caute procedendum est, quia quamdiu causam principalem non definiert iudex, servat suam jurisdictionem; nihilominus in illo etiam casu, si sententia interlocutoria gravamen inductura sit, per appellationem a definitiva non reparabile, et fundata appareat ratio appellandi, ipsi injungi potest ne ultra procedat, donec de sententia interlocutoria iudex *ad quem* pronuntiaverit.

Quæ de appellatione judiciali dicimus, applicandum etiam videtur ad appellationem extrajudicialem. Regula enim generalis est in ipso titulo juris inserta, *ut lite pendente nihil innovetur*. Porro adest lis pendens coram tribunali competenti, ex quo causa provocatur per appellationem extrajudicialem (n° 700): ergo superior a quo appellatur supersedere debet negotio incepto, nihil innovando in præjudicium appellantis quoad causam ipsam appellationis; quod vero jam statuit aut egit, manet donec iudex ad quem pronuntiaverit, si appellatio hujusmodi sit quæ effectum devolutivum solummodo habeat, non suspensivum.

IV^{um}. Tandem devenitur ad iudicium causæ. Servantur omnes regulæ jure præscriptæ pro judiciis canonicis, citationes, instrumentorum examen, testium auditio, etc., etc., quibus rite

peractis, definitur an *bene appellatum fuerit et male judicatum* prima vice, an e contra *bene judicatum et male appellatum*.

Si *male judicatum* fuisse arbitratur, non debet causam remittere ad iudicem *a quo*, ut suam sententiam reformet, sed causam propria ipse auctoritate definire tenetur, quod præstare curabit prout justum visum fuerit, sententiam reformando, aliquid ei addendo vel retrahendo; aut, si plura capitula complectatur, illam ex una parte cassando, ex altera confirmando. Iudicium quod profert, exsequi etiam mandabit.

Si *bene judicatum* fuisse et reum minus rationabiliter appellasse constiterit, sententiam confirmabit, et appellantem ad iudicem *a quo* remittet, ut iste suam primam sententiam executioni demandet; nisi tamen iudex inferior videatur suo juri renuntiasse, deferendo appellationi et apostolos reverentiales ad superiorem concedendo. Cap. *Ut debitus* 59, DE APPELL., lib. II Decret. — *Cum appellationibus* 5, in VI°. In ultimo casu penes arbitrium superioris est causam sibi retinere, vel ad iudicem inferiorem remittere.

ARTICULUS III. — DE RECURSU EXTRAJUDICIALI.

710. — Ex dictis sequitur licitum fore appellare a quocumque gravamine, etiam extrajudicialiter illato, et appellationem interponi ad iudicem superiorem immediatum, exceptis casibus jure præfinitis. Difficultas est quoad sententias ex *informata conscientia* latas, et quoad appellationes quas ab aliis sententiis reus vult interponere, quando lapsa sunt fatalia.

In utroque casu reus potest relevari a gravamine, si ad superiorem recursum habuerit libello supplici, et superior annuerit ut causa retractetur. Quæstio est quem superiorem adire debeat.

In pristino rerum statu apud Ecclesias Galliarum, recursus